

ОГЛЯД БОРОТЬБИ ПРОФСОЮЗІВ В ЕСТОНИ.

(Докінчене.)

Навіть у річницю замордовання Карла Лібкнехта і Розі Люксембург, і нечувано ганебних звістів адмірала Гортго поступок соціал-демократичного міністра внутрішніх справ Геллата виділяється на кровавий обрій білого терору. 76 із 102-ох зістали відослані в на-прямі червоного фронту, не говорючи вже про перестережені совітських військ, при на-вмисно ісценірованій обста-вині, щоб підвести "вислан-ців" під кулі червоних. Брон-евик огрибавши висланців ски-нув їх і приказав їм бігти на кінець ліса, котра то місцевість обстрілювалася бро-невиком. Лише завдяки при-падковій слушності ця група не була розстріляна червоноар-мійцями. Але 26, спеціально підібраних зістали розстріляні в Ізборську. Іх одіж і гроші поділили між собою палачі. Погибли такі ветерани-большевики як т. Ю. Тіппо. Погибли такі визначні постаті естонсь-кого професійного руху як тт. М. Кольмейстер, Анус Алк, погіб молодий талановитий і вапальний Ел Гаммер, запро-понувавши конгресові стати на платформу III. Інтернаціона-лу. Погіб, захоплений в до-ма лівий соц.-дем. В. Мазик, до котрого його партійний товариш Галлат крім політичної не-приязні мав до него особисту за-бу. Погибли герої — про-летарі, політичні пролетарі, тоді заповіли бороти ся і по-діти!

А Геллат в учреділі за-стерігачі існєван: "всіх 102 за підписом передано сові-ським військам, — ми, розумі-єть ся, не відповідали за те, що з ними може стати ся в ко-муні".

Через день — два почали кружати в Ревалю страшні по-голоси про кроваву розправу над висланими в Ізборську. При-знаю ся, не хотіло ся вірити, хоч розум приказував вірити. Але ось приїжджає товариш з доносенням, що "герої" брон-евика продавали на базарі в мі-сті Валці одіж, в кишенях ко-торі оказались документи чле-на конгресу...

Постепенно все розкрилось. Нині головні фізичні убиті давно вже надгороджені "хре-стом свободи".

Сей дикий погром — на-міс профсоюзам удар, котрий всім своїм тваром звалив ся на ре-валський профсоюз, бо девять десятків підпавших остракізму і всі убиті були ревалці. Тіль-ки в цвітні 1920 року стало можливим знова організувати ревалський центральний со-віт профсоюзів, і на першій його засіданні зістали зсумова-ні наслідки сім-місячної зван-тої праці по відновленню сою-зів. Союз метистів числив-ший до конгресу 3.400 членів, до цвітня налісвав 1.700, ви-сланих і убитих метистів на-лісвав 36. Союз виробничта голок, числивший 1.200 членів, втратив 1.000 членів, до цвітня числив 500. Столярі чисили в цвітні 460 проти попередніх 1.700 і т. д. Все в ревалських Профсоюзах числилось в цвітні 1920 року — 16.000 членів, в серпні 1919 року — поверх 30.000 членів. Такі результати потрому, вчиненого мешче-виками, нагло обвинувачуючи ко-муністів, будьто ті розбива-ють союзи, заносючи в профе-сійний рух поїтику.

Після розігнаний конгресу і знищення естонського централь-ного союзу меншевики в особі Геллата цинично заявили в уч-реділі, що буде скликаний новий конгрес, котрий мовляв, поставити на правильну дорогу професійний рух. "Соціалде-мократ" закликав до організо-вання центра, котрому, "були-б дорогі інтереси робітників" і котрий не заводив-би робітни-ків на шлях авантюризма і за-плідзілих виступів. Всім сим пятнованим соціал-палачів не судило ся здійснити ся.

Постанови першого конгресу стали боевим кличем і доро-вказною зіздузо всієї боротьби пролетаріату в рамках профсо-юзів. Пінста палачам стало бое-вим кличем всіх чесних ро-бітників. Не дивлячись на за-

страшування, прямі погрози, а-рештовання, турси і підлі загра-вання, соціал-зрадникам не тіль-ки не вдалось захоплєне проф-союзи, але їх послідовно виби-вали з послідних позицій.

Так, ревалський центральний совіт на своєму першому засі-данні 22 цвітня 1920 року смі-ливо кидав вивоз буржуазії, постановаючи (55 голосами проти 2-ох і при одіому пов-адержавному ся):

1) Признати правильними всі постанови і резолюції першо-го конгресу профсоюзів;

2) Протестувати проти по-становлення учреділі про всту-плєне естонської республіки до "ліги націй" і заявити, що про-летаріят протиставить "лізі на-цій" III. Інтернаціонал;

При перегляданню протоко-лів об'єднаних засідань урядів ревалських профсоюзів, фа-брично-заводських старост а-бо центрального союзу, як в калейдоскопі відбиваєть ся вся наша "демократична" дій-сність. Ось на розказ соціял-демократичних властей з бур-динку профсоюзів знято черво-ний прапор з написом: "Про-лєрі всіх країв, єднайте ся" — і засідане, протестуючи, дома-гаєть ся, щоб знявши вишисли прапор назад на те саме місце. Ось протест проти набігів аген-тів соціал-демократичної о-хранки на правліне профсоюзів і частих повідомлень правлі-ням являється в охрону, і — по-становлене: "центральний со-віт профсоюзів повідомляє пра-вительство республіки, що ро-бітничі представники вибрані боронити інтереси робітників, а не бігати до охрани, і дома-гаєть ся, щоб робітничих пред-ставників полизити в спо-кою". І так далі безконеч-но і вперта партизанська війна. Але — ось масовий виступ. Скомбінованою акцією проф-союзів і підпольною ревал-ською комуністичною органі-зацією соціал-демократична партія примушена дати своїм членам першомаяський па-роль: зіставайтесь дома! І ро-бітники, дефіліруючи 1. мая 1920 року вулицями Ревалю, з почутем великого задоволення говорили між собою: Каїни, все-ж таки завстидались!

В другій половині мая, коли почав назрівати економічний страйк, центральний совіт зі-став розігнаний Геллатом під трусливим предлогом, що він не має потвердженого уставу.

Дня 8. червня об'єднане за-сідане ревалських профсоюзів і фабрично-заводських старост постановило вислати делегатів на Другий Конгрес III. Інтерна-ціоналу, есл-ж правительст-во не дасть делегатам паспор-тів, то вислати мандат перебува-ючому за границею т. Г. Пегель-манови, старому естонському комуністичному публіцисту. Ре-валський профсоюз цінюю кро-ви своїх ліпших представників, без сумніву набули право всту-пу до III. Інтернаціоналу.

Окремо треба відмітити шлях розвитку професійного руху серед сільсько-господарських робітників. Вперше профсоюзи повстають в селі на початку 1919 року по ініціативі менше-виків, котрі, користуючись бі-лим терором, зробили спробу організувати слухняні союзи. Але вже на першій конгресі профсоюзів тільки десять деле-гатів сільсько-господарських союзів виступають з конгресу як меншевики. Думаю, що на конгресі полизало ся в че-тверо більше. Всі документи конгресу зробились воєнною здобичею Геллата, члени през-идії убиті, і тому ми не мо-жемо знати точної цифри.

На днях 8.—10. мая сего ро-ку (статя писана 1920 р. — Ред.) відбув ся в Ревалю кон-грес профсоюзів сільсько-го-сподарських робітників, на ко-трим було представлено 88 со-юзів і 141 делегатів. Всіх сою-зів було 119. Інтересна деталь: тільки 12 союзів були перед-платниками "Соціалдемокра-та".

Сей конгрес не ухвалив ні о-дної меншевицької резолюції. Були ухвалені резолюції партії незалежних соціалістів (бувши есери), яка днем раніше ринила прилучитись до III. Інтернаціо-

налу. Сей конгрес викрав рево-люційний настрій сільського пролетаріату, який з кожним днем все виразніше кристалі-зуєть ся в революційну свідомість, доказом чого служить скорий зріст комуністичних колективів на селі, не дивля-чись на завзяті нагіски. Сей конгрес має рішуче значінє в боротьбі естонської робітничої класи за самоосвободженє, бо міська робітничая клася в на-слідок зруйнованя промислу чи-слєсно задуже слаба, щоб і-нанести смертельний удар бур-жуазії. Естон. Комуніст.

Реваль, липень, 1920 року.

МОСКВА ЧИ АМСТЕРДАМ

1. серпня 1920 р. Тимчасова Міжнародна Рада Професійних Союзів, тільки-що утворена в Москві за ініціативою поодиноких членів англійської робітничої делегації, представників і-талійської Генеральної Конфе-дерации Праці і Російської Ради Професійних Союзів, оголосила відозву до робітників ціло-го світа.

В тій відозві перший раз пе-ред міжнародним робітничим рухом зістало ясно і виразно по-ставлене питання, якого рода не об'єднане об'єднане для робітничої класи. — Чи Амстердамська Федерация Професійних Сою-зів, під кермою угодовців з бур-жуазією як Лєгієн, Жуо і ин-ші? — чи нова міжнародна ор-ганізація, котрої кличєм є без-партійна класова боротьба, в-раховуюча до повного освободже-ня праці з під капіталістичного ярма. Хроніка послідних двох місяців не дає нам жадного сумніву, що відповідь робітників на відозву буде також щира і ясна. Зі всіх сторін світа до-ходять голоси, доказуючі, що ініціатива кількох представни-ків робітничих союзів, що ра-дили в Москві літом 1920 року, зістала викликана життєвою ко-нечністю робітничої класи, так як брак міжнародного револю-ційного об'єднання професійних союзів віддавна відчуваєть ся в робітничій русі. І от в Москві творить ся новий осередок міжнародного професійного руху — Міжнародна Рада. За кількома поодинокими провід-никами англійських організа-цій (Вільямс і инші, котрі о-днак не були представниками тих організацій, на чолі ко-торих стоять), за цілою італій-ською Конфедерацией Праці з міліонами організованих ро-бітників, за російським профе-сійним рухом, цілком стійким на платформі Міжнародної Ра-ди — в ряди вступили меншість французької Конфедерации Праці (котра утворила на кон-гресі в Орлеані свою відрубну організацію в рамках конфе-дерации), англійські фабричні ко-мітети і фабричні майстри, ін-шецькі синдикалісти і еспан-ська Генеральная Конфедерация Праці, болгарські професійні союзи, меншість союзів Юго-славії, Промислові Робітники Світа (I.W.W.) і т. д. Одним сло-вом — до есе неформованої, лише шукаючої собі форми тимчасової (до першого між-народного конгресу революцій-них і класових професійних со-юзів) організації прямують ті всі робітничі союзи, котрих не задовольє опортунізм і угода Амстердаму, всі правдиво клас-ові організації. І одіноко надзвичайними зусиллями уда-єть ся есе угодовцям, до ни-нішнього дня безгладно пану-ючим над розумом і серцем пролетаріату, переважити вплив нової, есе-слабої організації. І нині вже французькі синдикалісти на своїй конфе-ренції дали Москві 116 тисяч го-лов, осталяючи противникам 136 тисяч, хотий до тої пори у Франції майже нічого не було відомо про московську органі-зацію. А ентузіазм маси в Ні-меччині у відповідь на про-мову тов. Лозовського, виступа-ючого в імені російських про-фесійних союзів і Міжнародної Ради? Квєстія: Москва чи Ам-стердам? — є нині боевим мі-сцем денного порядку робітни-кого руху і вповні зрозумілі і причини того, що квєстия є-має так важке значінє. Чим є-був амстердамський интерна-ціонал професійних союзів? Від часу заложєня до послідної хвилі Амстердам був притоло-

виском інвалідів світового ро-бітничого руху, котрі були ку-лею у ноги революції. То гні-здо зрадників робітничої класи, тайно чи явно, свідомо чи не-свідомо, торгуючих житєви-ми інтересами робітничої класи. І робітничая клася помало дізнаючись про всі "прикмети" Амстердаму і її провідників, у-свідомлює від них шораз дальше і дальше, переймаючи ся думко-ю про конечність нового між-народного об'єднання професій-них союзів. Вповні зрозуміло, для чого питання "Амстердам чи Москва" є квєстією біжучого дня, для чого робітничая клася всіх країв тягне до Москви.

Для всіх чесних і щирих ро-бітників, стоячих на платформі безгладної класової бороть-би, нема і не може бути місця в Амстердамі, тій секції Бюра Праці "Ліги Націй". Всі що зля-жуть собі справу з того, що оді-ноко безгладно класовою боро-ртьбою з опорами капіталізму і опорами згоди можемо забез-печити собі побіду робітничої класи над її ворогами, стануть в рядях червоних професійних союзів об'єднаних в моско-вським Інтернаціоналі. Т. К.

ПРО СВІТОВУ РЕВО-ЛЮЦІЮ.

(Гадки англійського журналіста.)

Англійський журналіст Брейлсфорд, відвідавши Світові Союзі минулого літа висказує е декілька річєвих думок про російську і світову революції.

"Причини, викликавші боль-шевицький переворот в Росії, — пише Брейлсфорд, — істну-ють, в більшій чи меншій сте-пені, у всіх інших краях Євро-пи".

Якіж ці причини? Перше, за-гальне матеріальне зубожінє і, друге, логічно виходячий з того зубожіння загальний мо-ральний підупад. В Централь-ній Європі, взагалі і в цілому, і матеріального зубожіння і мо-рального підупаду, навіть біль-ше, чим в Росії. Росія зубожі-ла завдяки війні і блокаді. Центральна Європа зубожіла завдяки війні і версальському миру. Трудно сказати, котра з цих двох руйнуючих сил біль-ше руйнуєча — блокада, чи версальський мир, але Росія має много більше шансів вижити, чим Центральна Європа, то-му, що Росія — край великих потенціальних багатств і вели-чезного невичерпаного запасу революційної енергії; ні то-го, ні другого нема ні в Німеч-чині, ні в Австрії, ні в — також зубожілих — Франції і Італії...

Однакові причини приводять до однакових наслідків. Знач-ить, революція в Центральній і Західній Європі неминуча. Ці-лий ряд обставин здержує її прихід, але вона не може не прийти.

Революції не приходять зу-сильми окремих осіб або полі-тичних партій, їх робить маса. Революція — се, в остаточнім результаті, акт самоохорони. Маса перескаєть ся свідомі-стю, що "так даліше жити не можна", що продовженє істну-ючого ладу приведе до ката-строфи, — і рішаєть ся на "ма-совий виступ". Масовий ви-ступ, подиктований почуттям самоохорони — ось що таке революція. Ясно з того, що так само як не можна штучно рево-люцію останити, не можна штучно її і викликати. Тому — "глупо боятися большевизму". Всі ті вихвалювані "санітарні кордони" і инші кроки перестороги проти большевицької пропаганди — "суета сует і всяческає суета", бо прога-ній революційної дверима — во-на влізе віком".

Брейлсфорд звертає окрему увагу на одін дуже важкий фактор, граючий велику роль в розвитку революційного руху на Заході. Сей фактор — "на-рушенє взаємної залежності між містом і селом". Капіталі-стичний лад утворив определ-ну систему взаємозалежності між містом і селом, війна і версальський мир цілковито зруйнували цю систему. Село стало незалежне від міста, се-ло стало вороже до міста, се-ло мало що не проголосило війну містотам. В дану хвилю консервативне село як-будь-то

бере верх над революційним містом, але відношенє сил по-винно змінитись на користь мі-ста. У многих краях революція або, в крайнім разі, перший її акт — вилєть ся в форму бо-ротьби між містом і селом, між революційним пролетаріатом і консервативним селянством".

Не можна у всьому згодити ся з Брейлсфордом. Його ана-ліза причин революції взагалі, і російської революції з окре-ма не тільки не достаточна гли-бока, задуже поверховна, але і основним робом не правильна. Але не можна не згодити ся з його революційним прогно-зом! Так, революція назрівала, і останити її не можна. І еслі декотрі з нас помилували в ра-хубі темпу її розвитку, то в го-ловнім, в основі ми не помили-лись: революція йде...

Особливо інтересне квєзанє Брейлсфорда на ворожєнє між містом і селом. Наша пре-гад дуже мало звертала увагу на се найінтересніше яви-шє. Війна зруйнувала про-мисловість і тим самим осла-била залежність селянина від міста. Селянин, так сказати, від-дівшов від міста. Селянин зро-бив ся який самостійною вели-чиною. Се явище, се віддалєне селянина від міста спостері-гаєть ся не тільки в Німеччині і в Австрії, але і в Франції і Італії. Селянин, як самостійна вели-чина, се безсумнівно велика ре-акційна сила, бо самостійний селянин — ворог міста, в ко-трім бродять і накопичують ся реакційні сили. Надхо-дить хвиля, коли світова реак-ція буде опирати ся майже ви-ключно на селянство. Се необ-хідно взяти в рахубу і зверну-ти на се увагу тим, котрі вичи-слюють рішєчє. Треба уста-новити: взаємодіюшенє сил не може не змінити ся на ко-ристь міста, але покищо реак-ція найшла собі в особі селя-нства силу, на котру вона, реак-ція, може твердо оперти ся, і се безсумнівно, в великій сте-пені гальмує хід розвитку рево-люцій. А. М.

До сеї статі, котру переби-раємо з московських "Извес-тій", редакція згаданой газети дає від себе слідуючу замітку: Ми звертаємо увагу читачів на те, що мова тут іде про є-вропейське селянство, а не про російське, котре дуже відрі-зняєть ся від буржуазного, бо-гатого селянства Заходу.

3 ПЕКЛА ПОЛЬСЬКИХ ЗНУЩАНЬ.

Табори смерти в Польщі.

Таборів полонєних для укра-їнських військ було в Польщі від початків петлюрівсько-поль-ської війни 9, а саме в місцевос-тях: Домбе, Вадович, Бугшопі, коло Берестя, Пікулич, Я-ловєць коло Львова, Стшало-во, Стрий і Ланцут, а в послід-ньому часі і Тухолі. Поза сим приміщені були полонєні в ріж-них робітничих компаніях, а головню в Молдіні, Дембні, Серадузі і при поодиноких від-ділах польської армії. Найбіль-ша кількість полонєних була в марті і цвітні 1919 р. Пере-ступала вона значно 18,000 — 20,000 полонєних. Число се впадало до 13,000 в цвітні, по ча-стині через те, що наслідком роз-порядженя ради міністрів з грудня 1919 почато їх звільню-вати в тій цілі, щоб з весною було кому обробити поле для прохарчованя голодній Польщі і її армії. Міродатим в пер-шій мірі був сумний вислід жи-виз з року 1919 у Східній Та-личині, спричинений браком ро-бітників, який саме був пробу-вавший в полоні український полонєний.

З наведених на вступі таборів найкороче звинєно табір в Бугшопі, а то по причині за-страшуваючого поширеня по-шестних недуг. Відносини, які там панували, годі описати. Крайній бруд, брак поживи, о-діня, відпівної води до митя і питя, сплане на голий землі, страва — переважно горяча юшка з мінімальною дозою ро-звареної бараболі — се все спри-чинило повну затрату сил по-лонєних а за тим пошестні не-дуги, які є людські тїни коси-ли масами шоденно. Протя-

гом двох місяців померло в тім таборі понад 2,000 людей, яких імена дійшли до нашої відомос-ти та були проголошені пре-сою. Подібні відносини пану-вали в Пікуличах, однак ко-ротше, бо наслідком домаганя української суспільности змінє-но там управу та введено дея-кий лад. Але в короткій описі табір сей розвазано згляди-вжито на инші цілі. За тим усуну-то також з Ланцута полонє-них Галичан так, що в цвітні 1920 р. були укр. полонєні тіль-ко в Домбю, Вадовичах, Стша-кові і Яляці коло Львова. З послідніє названих таборів най-гірші відносини панували і па-нують в Вадовичах. Саме в цвітні м. р. делегація Україн-ського Горожанського Коміте-ту ствердила слідуючий стан: полонєних в таборі було около 3,000 осіб а поза тим 700 в та-борнім шпиталі. Надто до того табору належали полонєні, які розміщені були в ріжних компаніях робітничих і зелі-ничих, а саме: Подгужє — Бе-нарка, Шенетівка (2 компанії), Варшава, Вільно, Яблонна (2 юмпавії), Варшава — Прага (3 комп.), Ланцут, Дембні (7 комп.). Загальнє всіх полонєних в робітничих компаніях було 5,000 осіб. З пробуваючих в таборі більшість не мала чере-вників. Комітет привіз 420 пар селянин, як самостійно вели-чина, се безсумнівно велика ре-акційна сила, бо самостійний селянин — ворог міста, в ко-трім бродять і накопичують ся реакційні сили. Надхо-дить хвиля, коли світова реак-ція буде опирати ся майже ви-ключно на селянство. Се необ-хідно взяти в рахубу і зверну-ти на се увагу тим, котрі вичи-слюють рішєчє. Треба уста-новити: взаємодіюшенє сил не може не змінити ся на ко-ристь міста, але покищо реак-ція найшла собі в особі селя-нства силу, на котру вона, реак-ція, може твердо оперти ся, і се безсумнівно, в великій сте-пені гальмує хід розвитку рево-люцій. А. М.

Одине всіх полонєних в таборі більшість не мала чере-вників. Комітет привіз 420 пар селянин, як самостійно вели-чина, се безсумнівно велика ре-акційна сила, бо самостійний селянин — ворог міста, в ко-трім бродять і накопичують ся реакційні сили. Надхо-дить хвиля, коли світова реак-ція буде опирати ся майже ви-ключно на селянство. Се необ-хідно взяти в рахубу і зверну-ти на се увагу тим, котрі вичи-слюють рішєчє. Треба уста-новити: взаємодіюшенє сил не може не змінити ся на ко-ристь міста, але покищо реак-ція найшла собі в особі селя-нства силу, на котру вона, реак-ція, може твердо оперти ся, і се безсумнівно, в великій сте-пені гальмує хід розвитку рево-люцій. А. М.

До сеї статі, котру переби-раємо з московських "Извес-тій", редакція згаданой газети дає від себе слідуючу замітку: Ми звертаємо увагу читачів на те, що мова тут іде про є-вропейське селянство, а не про російське, котре дуже відрі-зняєть ся від буржуазного, бо-гатого селянства Заходу.

Від мая поміщено особи з Га-ничкої Армії, яка повстала проти большевизму, в таборах в Тухолі і в Шенепурі. Перші хвилі в тих таборах були стра-шні. Всі описані браки в Ва-довичах повторили ся тут зо-крема, брак обуви, чистого бі-ля, та крайню невідповідє від-живляванє. В послідному часі перевезено всю мужву з тих та-барів до Вадович для сконцен-трованя, в цілі перевіреня по-треб і дальшого інтерюваня. Послідком того остало в Тухолі около 700 старшин, а в Вадов-чах число мужви переступило 3,000. Зі згаданих 700 старшин находит ся около 300 в Тухолі, прочі або ратували ся втечею, або зістали урльоповані. Між остаючими є генерал Тарнов-ський.

На основі повисшого спису нинішній стан представляєть ся так:

1. Вадович понад 3,000 муж-ви, брак харчів, одіня, поше-стні недуги холера, тиф, виспа. Заряджено контумацію на три тижні.

2. Тухолі 300 старшин.

3. Домбе 200 полонєних.

4. Ланцут 700 мужви, які в тім тижні (12. марта) мали бу-ти звільнені.

5. Яловєць 600 петлюрівців.

Покіщо незвісне число пе-тлюрівців в Ланцуті, Стрию та Пікуличах. ("Укр. Прап.")

Товариші Робітники! Не за-бувайте про "Укр. Реб. Ві-сти!" Використайте кожду на-году для оказаня їм помічи!

саа), виспа, а навіть холера. Відносини в Вадовичах в нічо-му незмінились до нині.

В тім самім часі, а саме з весною м. р., находив ся в та-ким самім стані табір на Яля-ці коло Львова. Описані від-носини що до харчу, біля, оді-ня, а зокрема черевників пану-ють і тут, даліше той сам бруд і пошесть. Узладженє санітар-них не було ніяким. Притім ве-лика нестача води, бо в кім-натах, в яких находило ся око-ло 50 осіб, було одіно ведро во-ди на 10 літрів. Зрозуміле, що не могло воно вистарчити на-віть до питя, а о митю немає навіть бесід. Мила люди дав-но не бачили, хіба стільки, що відставали з поза таборів. Оче-видно, що в тих відносинах му-стив вибухнути тиф, який ширив ся дуже скоро, бо денно при-бувало 7 — 11 случаев. При тім не було ані купальні, ані дезін-фектора. Люди спали на дош-ках і накривались подертими кодами, з яких ні одін не був чистий. В селі недужих, що до яких не можна було ще поста-вити діагнози, перебували тиж-нями також особи, які вже ле-жали і вмирали на тиф. Шой-во в останнім часі власті при-ступили до енергічної акції проти епідемії а вже заведенє деякого ладу, хороби вигаси. Тоді також поставлені купаль-ні і дезінфектор. Всеж таки протягом двох місяців помер-ло там около 200 осіб. В табо-рі, який творить два мешкальні доми по 10 убакцій і дві стай-ні крім будинку уряду перебу-вало максимум 2,500 осіб. Більшість їх мусіла бути при-міщена в стайні. З виганєнем недуг приспішено звільненє. В маю (кінєць другої половини) остало ще 400 давних поло-нєних. В тім часі привезено сю-ди полонєних, які по розрізні з большевиками попали в поль-ський полон. Сім послідних перевезено однак всіх в Тухолі, а згаданих 400 давних звіль-нено, так, що у вересні були на Яляці приміщені тільки боль-шевики. В другій половині ли-стопада приведено сюди коза-ків роззброєної армії Петлюри яких є зараз 600.

З самого початку аж по ни-нішній день служив табір в Домбю двома цілям: для примі-щення полонєних і цивільних ін-терюванях. Під нинішню по-ру перевагу творять там цивіль-ні інтерювані. Полонєних всіх около 200. Давнішій відносини не кращі як на Яляці і Ва-довичах. З окрема докупає най-більше брак харчів і убрєня.

Переходово був табір в Стшалоцьким табором україн-ських полонєних і пробувало в нім понад 1,000 людей. Україн-ців усунує з нього в літі м. р. та перевезено до Вадович. Та-кож там много людей померло на тиф.

Від мая поміщено особи з Га-ничкої Армії, яка повстала проти большевизму, в таборах в Тухолі і в Шенепурі. Перші хвилі в тих таборах були стра-шні. Всі описані браки в Ва-довичах повторили ся тут зо-крема, брак обуви, чистого бі-ля, та крайню невідповідє від-живляванє. В послідному часі перевезено всю мужву з тих та-барів до Вадович для сконцен-трованя, в цілі перевіреня по-треб і дальшого інтерюваня. Послідком того остало в Тухолі около 700 старшин, а в Вадов-чах число мужви переступило 3,000. Зі згаданих 700 старшин находит ся около 300 в Тухолі, прочі або ратували ся втечею, або зістали урльоповані. Між остаючими є генерал Тарнов-ський.

На основі повисшого спису нинішній стан представляєть ся так:

1. Вадович понад 3,000 муж-ви, брак харчів, одіня, поше-стні недуги холера, тиф, виспа. Заряджено контумацію на три тижні.

2. Тухолі 300 старшин.

3. Домбе 200 полонєних.

4. Ланцут 700 мужви, які в тім тижні (12. марта) мали бу-ти звільнені.

5. Яловєць 600 петлюрівців.

Покіщо незвісне число пе-тлюрівців в Ланцуті, Стрию та Пікуличах. ("Укр. Прап.")

Товариші Робітники! Не за-бувайте про "Укр. Реб. Ві-сти!" Використайте кожду на-году для оказаня їм помічи!